

مدیرکل دفتر مدیریت اطلاعات و برنامه ریزی

برنامه اجرایی گمرک ایران در بهبود محیط کسب و کار کشور

۴۹۶ شرکت به عنوان فعالان اقتصادی برگزیده گمرکی تسهیلات ویژه دریافت می کنند

گزارش

پیاده سازی برنامه فعالان اقتصادی برگزیده گمرکی (AEO) در گمرک ایران، اقدامی برای ارائه خدمات مطلوب به ذینفعان با حداکثر ظرفیت قانونی است. سجاد اعتمادیان مدیرکل دفتر مدیریت اطلاعات و برنامه ریزی گمرک با بیان این مطلب افزود: در این فرایند، فعالان اقتصادی کشور در رويه های واردات و صادرات، در صورت متقاضی بودن جهت برخورداری از تسهیلات مربوط می توانند درخواست خود را به دفتر مدیریت اطلاعات و برنامه ریزی دبیرخانه کمیته مرکزی AEO ارائه نموده تا فرایند بررسی و عضویت آنان انجام گردد.

اعتمادیان با اشاره به اینکه این برنامه به توصیه سازمان جهانی گمرک WCO در ۸۲ کشور از ۱۸۵ کشور عضو این سازمان منجمله ایران اجرایی شده، افزود: برنامه فعالان اقتصادی برگزیده گمرکی با رویکرد تسهیل تجارت بوده به نحویکه شناخت متقابل فعالان اقتصادی قانونمدار بین کشورهای یاد شده و ارائه تسهیلات متقابل دستاورد حائز اهمیت این برنامه است.

وی مهم ترین اقدام در سال جاری در حوزه فعالان اقتصادی برگزیده گمرکی را بازمهندسی فرایند مربوطه و بازنگری تمامی سیاست ها، روش اجرایی، معیارهای انتخاب متقاضیان و تسهیلات قابل ارائه به ذینفعان برگزیده مبتنی بر قوانین ملی و اسناد بالادستی کشور با رویکرد ارتقاء سطح تصمیم سازی کمیته مرکزی AEO از سطح معاونت به ریاست دستگاه و به روز رسانی معیارهای انتخاب در سبک مولفه های عملکردی ملی همچون سوابق مالی و بانکی، مالیاتی، بیمه ای، رفع تعهدات ارزی حاصل از صادرات و تعهدات گمرکی ذکر کرد.

به گفته وی ابلاغ دستورالعمل جدید در تاریخ ۲۹ خرداد ۱۴۰۲ که متضمن سیاست های اجرایی بازنگری شده بود، ضمن بهینه سازی معیارهای انتخاب، تخصیص هدفمند تسهیلات قانونی را به شرکت های منتخب فراهم ساخته است.

مدیرکل دفتر مدیریت اطلاعات و برنامه ریزی گمرک با اشاره به اینکه در حال حاضر ۴۹۶ شرکت تولیدی، دانش بنیان و بازرگانی به عنوان AEO، شناخته شده اند، اظهار داشت: با توجه به اینکه انتخاب شرکت ها در سه رتبه یک، دو و سه با تفکیک معیاری و تسهیلاتی انجام می شود لذا از مجموع شرکت های منتخب تعداد ۳۴۲ شرکت دارای رتبه یک، ۷۷ شرکت دارای رتبه دو و ۷۷ شرکت نیز دارای رتبه سه می باشند.

اعتمادیان افزود: پیاده سازی این برنامه که به صورت پویا و مستمر می باشد، متأثر از عملکرد شرکت های منتخب، امکان حذف، تعلیق و یا تمدید عضویت را دارا بوده و در صورت بروز رفتارهای مغایر با قانون در امور گمرکی، ضمن حذف شرکت از عضویت در AEO، ارائه تسهیلات مدنظر به شرکت لغو می گردد. سجاد اعتمادیان در بخش دیگری از سخنان خود در خصوص اقدامات دبیرخانه کمیته راهبردی مدیریت

مخاطره (ریسک) بیان نمود: «مدیریت مخاطره (ریسک)» ابزاری قدرتمند برای تسهیل تجارت در گمرک است که می تواند تعادل بهینه ای را بین «اطمینان از اعمال کنترل های گمرکی» و «سرعت بخشی به ترخیص کالاهای تجاری» برقرار سازد.

وی گفت: در سال ها و دهه های اخیر، گمرک کشورها به دلیل افزایش دائمی حجم جریان های تجاری بین المللی و تعداد بالای مسافر، پیشرفت تکنولوژی و پیچیدگی تر شدن محیط ها و فعالیت های عملیاتی و تغییر اولویت های دولت و افزایش انتظارات برای تسهیل تجارت، رویکرد خود را از انجام عملیات گمرکی به شیوه های سنتی و ناآرامد سابق به استفاده از مدیریت ریسک مبتنی بر اطلاعات پردازش شده تغییر داده اند تا بتوانند منابع محدود خود را تنها بر زمینه های پر مخاطره متمرکز نموده و آن ها را به صورت اثربخش تر و کارآمدتری در راستای دستیابی به اهداف استفاده نمایند.

مدیرکل دفتر مدیریت اطلاعات و برنامه ریزی گمرک اظهار داشت: در سال جاری، دبیرخانه کمیته راهبردی مدیریت مخاطره (ریسک) گمرک ایران که در این دفتر مستقر است، در راستای شفاف سازی و اطلاع رسانی در زمینه نحوه پیاده سازی مدیریت مخاطره (ریسک) در گمرکات کشور، شیوه نامه مدیریت مخاطره (ریسک) را که از سال ۱۳۹۸ به روزآوری نشده بود، مورد بررسی و بازنگری قرار داده و آن را به صورت شفاف و کامل، به مخاطبان اطلاع رسانی کرده است. وی با اشاره به اینکه رسیدگی به پیشنهادات واصله از سوی سازمان ها و وزارتخانه های ذیل در امر ترخیص کالا، گمرکات اجرایی کشور و نیز شرکت ها و صاحبان کالا، از اهم وظایف دبیرخانه این کمیته است، افزود: در بسیاری از این موارد منجر به تشکیل جلسه و برگزاری کمیته

راهبردی به ریاست بالاترین مقام سازمان می شود. در این جلسات با بررسی موارد یاد شده، تصمیماتی از قبیل اعطای تسهیلات و انتخاب مسیر (سبز، زرد و قرمز) برای ترخیص کالاها، سرعت بخشی به رسیدگی اظهارنامه ها و یا اعمال محدودیت یا تدابیر و تمهیدات قانونی و بازدارنده برای جلوگیری از تخلف یا عدم اعمال صحیح قانون، اتخاذ می گردد. اعتمادیان تشریح کرد: به منظور یاری رساندن به کمیته راهبردی مدیریت مخاطره (ریسک) و در راستای اتخاذ تصمیمات مناسب و به هنگام توسط کمیته، دبیرخانه این کمیته، به صورت مستمر و مداوم، جریان تجارت خارجی کشور را مورد رصد و پایش قرار

می دهد و گزارشات تحلیلی متعدد ماهیانه و موردی، در زمینه های مختلف گمرکی تهیه و به مراجع ذی صلاح ارسال می نماید. وی با اشاره به اینکه مستندسازی فرایندها نیز به عنوان یکی از برنامه های مهم گمرک در سرلوحه کار این دفتر قرار گرفته است، گفت: به منظور همسوسازی اجرای فرایندها با راهبردی سازمان، شناسایی و اولویت بندی و انتخاب فرصت های بهبود، افزایش انطباق پذیری فرایندها با الزامات قانونی حاکم بر تجارت خارجی کشور و در راستای اجرای طرح گمرک هوشمند، نسبت به تدوین اسناد طراحی و تحلیل فرایندهای واردات، صادرات، ترانزیت، ورود موقت، خروج موقت، متروکه، مرجوعی، مدیریت ورود و خروج کالا، مدیریت کاربران، مازول مالی، مدیریت ریسک، ارزش گذاری کالا، بسته های پستی، مسافری و بازرینی اقدام شده است. بدین منظور با برگزاری بیش از ۳۰ هزار نفر ساعت جلسات تخصصی فنی مدیریتی، اسناد تحلیل و طراحی تدوین و مورد بررسی کارشناسی جهت تأیید نهایی قرار گرفته است.

تأکید بر لزوم تدوین مجموعه دستورالعمل ها

اعتمادیان با تأکید بر لزوم تدوین مجموعه دستورالعمل ها و شیوه نامه های گمرکی و فرم ها، وکالت نامه ها و چارچوب های گمرکی گفت: با هدف مدیریت دانش و شفافیت تمامی دستورالعمل ها و شیوه نامه های گمرکی، فرم ها و چارچوب های گمرکی به صورت کتابچه جمع آوری و تدوین شده است و با بازگذاری در پورتال گمرک ایران به نشانی www.irica.ir در دسترس مخاطبان قرار گرفت.

علی اشرفی سرپرست دفتر فناوری اطلاعات و امنیت فضای مجازی

طرح تحول دیجیتال گمرک در مسیر دولت الکترونیک طراحی شد

در خصوص ضرورت ایجاد توسعه سامانه جدید توضیح دهید؟

هر سامانه الکترونیکی بعد از مدتی نیاز به بازنگری دارد و تغییرات در آنها احساس می شود از همین رو طرح تحول دیجیتال گمرک طراحی و برنامه ریزی شده است. در توسعه سامانه جدید و ضرورت ایجاد آن باز طراحی معماری سامانه با هدف لزوم کاهش هزینه های نگهداری زیرساخت، نگهداری نرم افزار، لزوم افزایش سرعت و کیفیت عملکرد سامانه و لزوم کاهش مخاطرات امنیتی مدنظر قرار گرفت. از طرفی دیگر با توجه به ارتقا و بهبود در فرایندهای گمرکی، لزوم استانداردسازی فرایندها مطابق قوانین جدید، لزوم یکسان سازی عملیات در گمرکات اجرایی، لزوم بازنگری فرایندها، پویایی سامانه و تکنولوژی روز و بازنگری فرایند در راستای انجام تکالیف قانونی از دیگر دلایل ضرورت و توسعه سامانه جدید بوده است.

همچنین به دلیل مشکلات سامانه فعلی به لحاظ قدیمی شدن تکنولوژی نرم افزار فعلی، عدم مستندسازی سامانه، عدم دسترسی به سورس و داده های نرم افزار و عدم امکان تغییرات در سامانه متناسب با نیازمندی های جدید فنی ضرورت طراحی سامانه جدید در قالب طرح تحول دیجیتال گمرک را اجتناب ناپذیر کرده است.

لزوم جمع آوری اطلاعات در دیتا سنتر گمرک و مالکیت سازمان بر داده ها، ایجاد داشبوردهای آنلاین برای مدیران کشور، لزوم یکپارچه سازی معماری اطلاعات عملیات گمرکی، لزوم پیشگیری از دستکاری داده ها و تجمیع داده های عملیاتی و امکان تحلیل و آنالیز متمرکز اطلاعات از دیگر ضرورت های ایجاد و توسعه سامانه جدید است.

بازرسی مستندات طرح تحول دیجیتال، این سامانه دارای ویژگی های متعددی است به برخی از این ویژگی های سامانه پنجره واحد تجارت فرامرزی در امور گمرکی اشاره می نماید؟

انطباق فرایندهای طراحی شده با قوانین بالادستی اعم از کنوانسیون های بین المللی و قوانین داخلی تجارت و قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و آیین نامه های اجرایی آن، مستندسازی تحلیل و طراحی سامانه، تدوین مستندات برای رویه های مختلف گمرک

به حجم ۸۰۰ صفحه، کار کارشناسی بیش از ۱۲۰ هزار نفر ساعت، جلسه کارشناسی بیش از ۴ هزار نفر ساعت با حضور بهره برداران سامانه، مالکیت گمرک بر اطلاعات و کدهای منبع سامانه بر خلاف سامانه قبلی، انعطاف پذیری در جهت توسعه سامانه مبتنی بر بخشنامه های آتی، هوشمندسازی و الکترونیکی نمودن همه رویه ها، طراحی متمرکز سامانه و استفاده از تکنولوژی روز و معماری میکروسرویس از عمده ترین ویژگی سامانه پنجره واحد تجارت فرامرزی در امور گمرکی است.

گفت و گو

ایده اولیه الکترونیکی کردن رویه ها و فرایندهای گمرکی ابتدا از دهه ۷۰ کلید خورد و در سال ۱۳۷۶ گمرک ایران به شکل جدی با اجرایی کردن سامانه مدنظر سازمان جهانی گمرک به عنوان آسپکودا به صورت عملی به سمت مکانیزاسیون رویه های گمرکی گام برداشته است. طی سالیان متمادی استفاده از سامانه های سازمان جهانی گمرک از جمله آسپکودای جهانی و آسپکودای پلاس پلاس، در دهه ۹۰ گمرک با نگاه بر نیروهای متخصص داخلی از کارشناسان و ظرفیت کشورمان برای الکترونیکی کردن رویه ها بهره گرفته است، در حال حاضر با همین دیدگاه طرح تحول دیجیتال گمرک در حال برنامه ریزی و اجرایی شدن است تا ضمن استمرار در روند الکترونیکی شدن رویه های گمرکی، گام های بزرگتری در این مسیر برداریم. از همین رو در خصوص ضرورت، اهمیت و چرایی اجرایی کردن این سامانه با علی اشرفی گفتگویی انجام داده ایم که مشروح آن در ذیل آمده است.

جناب آقای اشرفی برای اجرایی کردن طرح تحول دیجیتال گمرک و موفقیت نسبی در اجرای طرح در ابتدا چه موارد و برنامه هایی را در نظر گرفته اید و چه اقداماتی را انجام داده اید؟

برای به روز رسانی و الکترونیکی کردن رویه های مختلف گمرکی و سامانه جدید همه مدیران و همکاران گمرک تلاش مضاعفی داشته اند و نشست های تحلیلی متعددی نیز برگزار شد و برآیند حاصل از این نشست ها و جمع آوری نظرات، راهکارها و پیشنهادهای مدیران گمرک مستندات لازم برای اجرای طرح و پیشرفت عملیاتی و کارآمد و به روز رسانی در ۱۲ رویه گمرکی در راستای طرح تحول دیجیتال گمرک، تهیه و تدوین شده است. قطعا دانش فنی که در خصوص به روز رسانی رویه ها و استقرار سامانه جدید حاصل شده و استانداردسازی رویه ها به اندازه هوشمندسازی سامانه ها و رویه ها ارزشمند است.

با توجه به سامانه جامع تجارت ویراساس تکالیف قانونی تجارت می بایست برترین سامانه انجام شود در خصوص همگنی طرح تحول دیجیتال گمرک با این سامانه توضیح می فرمایید؟

این طرح منطبق با سامانه جامع تجارت طراحی شده و در فاز نخست آن که مختص رویه واردات بوده از مرحله اظهار کالا تا قبل از درب خروج را تحت پوشش خود قرار می دهد. با اجرایی شدن این طرح، خدمت گیرنده می تواند ظرف کمترین زمان اظهارنامه خود را به طور کامل پیگیری و ثبت کند. این طرح در امتداد پروژه توسعه دولت الکترونیک و فناوری اطلاعات تعریف شده است.

دفتر فناوری اطلاعات و امنیت فضای مجازی گمرک علاوه بر اجرای طرح تحول دیجیتال گمرک چه اقدامات دیگری انجام داده است؟

تکمیل و به روز رسانی فرایند سیستمی ثبت اطلاعات گوشی تلفن همراه مسافری، بهبود وضعیت تبادل اطلاعات بین گمرک و سازمان امور مالیاتی کشور و رفع نیازمندی های اطلاعاتی سامانه مودیان، پیگیری رفع مشکلات سامانه نوبت دهی سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای در پانزده مرز آستانرا، پیگیری پیاده سازی سیستمی کنترل سقف ارزش صادرات، اجرای فاز اول فرایند هوشمندسازی فرایند ارزش گذاری کالا و همکاری در رفع نیازمندی های اطلاعاتی داشبورد وزارت امور اقتصادی و دارایی از اهم این اقدامات بوده است.

بشرش

تکمیل و به روز رسانی فرایند سیستمی ثبت اطلاعات گوشی تلفن همراه مسافری، بهبود وضعیت تبادل اطلاعات بین گمرک و سازمان امور مالیاتی کشور و رفع نیازمندی های اطلاعاتی سامانه مودیان، پیگیری رفع مشکلات سامانه نوبت دهی سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای در پانزده مرز آستانرا، پیگیری پیاده سازی سیستمی کنترل سقف ارزش صادرات، اجرای فاز اول فرایند هوشمندسازی فرایند ارزش گذاری کالا و همکاری در رفع نیازمندی های اطلاعاتی داشبورد وزارت امور اقتصادی و دارایی از اهم این اقدامات بوده است.